

Rada
Európskej únie

V Bruseli 29. novembra 2022
(OR. en)

14785/22

**Medziinštitucionálny spis:
2022/0263 (NLE)**

SOC 626
EMPL 429
GENDER 186
EDUC 387

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: ODPORÚČANIE RADY o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve:
barcelonské ciele do roku 2030

ODPORÚČANIE RADY (EÚ) 2022/...

Z ...

o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 153 ods. 1 písm. i),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) S cieľom odstrániť prekážky účasti žien na trhu práce stanovila Európska rada v roku 2002 v Barcelone ciele v oblasti starostlivosti o deti, ktoré by sa mali dosiahnuť do roku 2010: a to zabezpečiť, aby sa vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve (ďalej len „VSRD“) poskytovala najmenej 33 % detí vo veku do troch rokov a 90 % detí v Únii vo veku od troch rokov do veku povinnej školskej dochádzky¹. Hoci sa tieto ciele ako priemer na úrovni Európskej únie dosiahli, medzi jednotlivými členskými štátmi a v ich rámci pretrvávajú značné rozdiely, a to najmä v prípade detí z domácností s nižšími príjmami a v skupine najmladších detí.
- (2) Cieľom tohto odporúčania je povzbudiť členské štáty, aby zvýšili účasť na prístupnom, cenovo dostupnom a vysokokvalitnom VSRD, a pritom zohľadňovali dopyt po službách VSRD a v súlade s vnútroštátnymi modelmi ich poskytovania, s cieľom uľahčiť ženám účasť na trhu práce a posilniť sociálny a kognitívny rozvoj všetkých detí, najmä detí v zraniteľných situáciách alebo detí zo znevýhodneného prostredia.

¹ Zasadnutie Európskej rady v Barcelone 15. a 16. marca 2002 (2002), SN 100/1/02 REV1.

- (3) Povinnosti vyplývajúce zo starostlivosti o deti, a to najmä o veľmi malé deti, predstavujú významnú prekážku účasti žien na trhu práce. V roku 2021 vo výberovom zisťovaní pracovných síl 27,9 % nepracujúcich žien, v porovnaní len s 8,0 % mužov, uviedlo, že hlavným dôvodom, pre ktorý si nehládajú zamestnanie, je starostlivosť o deti alebo dospelých odkázaných na starostlivosť; pred pandémiou, v roku 2019, takýto dôvod uvádzalo 32,6 % žien a 7,6 % mužov¹. Zároveň miera zamestnanosti osôb s deťmi vo veku do šesť rokov predstavovala 90,1 % v prípade mužov a 67,2 % v prípade žien. Neplatené opatrovateľské povinnosti bránia v Európe približne 7,7 milióna žien a len 450 000 mužom v účasti na trhu práce. Neúmerný podiel žien na opatrovateľskej práci je takisto jednou z hlavných príčin rozdielu v odmeňovaní žien a mužov².
- (4) Ženy takisto častejšie prispôbujú svoje pracovné režimy opatrovateľským povinnostiam. To má trvalý vplyv na ich kariéru a prispieva k rozdielu v odmeňovaní a k rozdielu v dôchodkoch žien a mužov. Zamestnané ženy strávia denne priemerne o 90 minút viac ako zamestnaní muži domácimi prácami a opatrovateľskými činnosťami. Riešenie rodových rozdielov v oblasti zamestnanosti prináša zjavné hospodárske výhody, keďže prispieva k rastu a s najväčšou pravdepodobnosťou bude mať pozitívny vplyv na produktivitu. Okrem toho má riešenie rodových rozdielov už preukázané pozitívne vplyvy na zníženie chudoby a sociálne začlenenie a je jednou z možností, ako reagovať na problém ubúdajúcej pracovnej sily.

¹ Tabuľka databázy Eurostatu LFSA_IGAR, Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons (Starostlivosť o dospelé osoby so zdravotným postihnutím alebo o deti a iné rodinné alebo osobné dôvody), percentuálny podiel ekonomicky neaktívneho obyvateľstva, ktoré chce pracovať, veková skupina 15 – 64 rokov.

² Správa Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (EIGE): „Rodové nerovnosti v oblasti starostlivosti a dôsledky pre trh práce“, 12953/20 ADD 1.

- (5) Prístupnosť cenovo dostupných a vysokokvalitných služieb starostlivosti má významný pozitívny vplyv na situáciu v oblasti zamestnanosti osôb s opatrovateľskými povinnosťami, najmä žien. Keďže sa dostupnosť VSRD v Únii zvýšila, rozdiel v zamestnanosti žien a mužov sa znížil zo 17,7 percentuálneho bodu v roku 2002 na 10,8 percentuálneho bodu v roku 2021. V posledných rokoch sa však pokrok pribrzdil.
- (6) V Európskom pilieri sociálnych práv (ďalej len „pilier“) sa zdôrazňuje dôležitosť rodovej rovnosti, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a VSRD ako kľúčových cieľov Únie. V pilieri sa uvádza, že rovnaké zaobchádzanie a rovnosť príležitostí v prípade mužov a žien musia byť zaručené a podporované vo všetkých oblastiach vrátane účasti na trhu práce, pracovných podmienok a kariérneho rastu. Uznáva sa v ňom aj právo detí na cenovo dostupné a kvalitné VSRD, ochranu pred chudobou a právo detí zo znevýhodneného prostredia na osobitné opatrenia na podporu rovnosti príležitostí.
- (7) V akčnom pláne na realizáciu piliera sa navrhuje, aby do roku 2030 bolo zamestnaných aspoň 78 % obyvateľstva vo veku od 20 do 64 rokov. Na dosiahnutie tejto hodnoty sa v akčnom pláne stanovuje cieľ znížiť rozdiel v zamestnanosti žien a mužov v porovnaní s rokom 2019 aspoň o polovicu, a to aj zvýšením miery poskytovania VSRD. V akčnom pláne sa uznáva, že zvýšením miery poskytovania formálneho VSRD sa podporí väčšia účasť žien na trhu práce a lepšie sa zosúladí pracovný, rodinný a súkromný život.

- (8) Medzi členskými štátmi existujú výrazné rozdiely v spôsobe, akým rodičom poskytujú podporu. V niektorých členských štátoch sa kladie väčší dôraz na poskytovanie primerane platenej alebo kompenzovanej rodičovskej dovolenky aspoň počas prvých 12 mesiacov života dieťaťa, čo vedie k veľmi vysokej miere jej čerpania. Iné členské štáty sa viac zameriavajú na poskytovanie služieb VSRD deťom od veľmi nízkeho veku. V tejto skupine členských štátov sa deti zvyčajne zúčastňujú VSRD už v prvom roku života a platená alebo kompenzovaná rodičovská dovolenka nepresahuje minimum požadované právom Únie. Nový cieľ pre deti mladšie ako tri roky stanovený v tomto odporúčaní je zameraný na dosiahnutie rovnováhy medzi týmito rozdielnymi prístupmi. Vzhľadom na uvedené je pre skupinu detí mladších ako tri roky celkovým cieľom 45 % miera účasti, o ktorú by sa mali usilovať všetky členské štáty.
- (9) Od členských štátov, ktoré nedosahujú predchádzajúci cieľ 33 %, sa však nevyhnutne neočakáva, že predchádzajúci alebo nový cieľ dosiahnu do roku 2030. Namiesto toho sa odporúča, aby zvýšili svoju mieru účasti aspoň o konkrétny percentuálny podiel, ktorý odráža východiskovú situáciu každého dotknutého členského štátu a jeho model čerpania rodičovskej dovolenky. To by malo reálne týmto členským štátom umožniť priblížiť sa k cieľu 45 %. Očakáva sa, že členské štáty, ktoré sú od dosiahnutia tohto cieľa ďalej, sa budú viac usilovať o dosiahnutie ostatných.

- (10) Vzhľadom na výrazné kolísanie miery účasti na VSRD z jedného roka na druhý a na skutočnosť, že údaje za rok 2021 v niektorých členských štátoch stále odrážajú vplyv pandémie COVID-19, sa priemerná miera účasti na VSRD za posledných päť rokov pred prijatím tohto odporúčania (podľa údajov EU SILC) zvolila za základ na určenie minimálneho zvýšenia účasti na VSRD v prípade členských štátov, ktoré ešte nedosiahli predchádzajúci cieľ.
- (11) Na úrovni Únie sa riešia určité otázky relevantné pre barcelonské ciele vo viacerých odporúčaniach a smerniciach v oblasti rodovej rovnosti a pracovných podmienok. Napríklad v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158¹ sa vytvára rámec rodovo vyváženého čerpania rodičovskej dovolenky a flexibilných foriem organizácie práce, ako aj opatrovateľskej dovolenky.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ (Ú. v. EÚ L 188, 12.7.2019, s. 79).

- (12) Dôležitosť VSRD pre deti sa zdôrazňuje vo viacerých iniciatívach Únie. Toto odporúčanie nadväzuje na uvedené politické iniciatívy, a to uznesenie Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)¹, ktoré obsahuje cieľovú hodnotu na úrovni Únie, a to, aby sa najmenej 96 % detí vo veku od troch rokov do veku začatia povinnej školskej dochádzky zúčastňovalo na VSRD; odporúčanie Rady z 22. mája 2019 týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve², ktoré pomáha členským štátom zlepšovať služby VSRD, pričom sa v ňom zdôrazňuje, že tieto služby musia byť inkluzívne, prístupné, cenovo dostupné a vysokokvalitné; oznámenie Komisie s názvom Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa³, ktoré obsahuje súbor kľúčových opatrení, ktoré má Komisia prijať na podporu a ochranu práv detí, pričom sa v ňom uznáva, že VSRD má priaznivý vplyv na kognitívny a sociálny vývoj detí; a odporúčanie Rady zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti⁴, ktoré sa zameriava na zabezpečenie bezplatného a účinného prístupu detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením ku kľúčovým službám vrátane VSRD vo všetkých regiónoch vrátane odľahlých a vidieckych oblastí.

¹ Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.

² Odporúčanie Rady z 22. mája 2019 týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 4).

³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa (COM(2021) 142 final, 24.3.2021, s. 1).

⁴ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14).

- (13) Pri investovaní do služieb VSRD by mali členské štáty okrem samotnej dostupnosti miest prihliadnuť na viacero rozmerov, akými sú časová intenzita účasti, podiel účasti detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, ako aj prístupnosť, cenová dostupnosť a kvalita poskytovaných služieb. V tomto odporúčaní sa preto stanovujú opatrenia na riešenie týchto aspektov.
- (14) V záujme uľahčenia účasti primárnych opatrovateľov, predovšetkým žien, na pracovnom trhu by mal počet hodín VSRD postačovať na to, aby mohli rodičia zmysluplne vykonávať platenú prácu. Účasť by sa mala podporovať, pričom by sa mali zohľadniť najlepšie záujmy dieťaťa a zároveň by sa malo rodičom umožniť rodovo rovnocenným spôsobom rozhodovať o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom a využívaním služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. Ak sa deti zatiaľ nezúčastňujú na VSRD na plný počet hodín, obaja rodičia by mali využiť právo na rodičovskú dovolenku a flexibilné formy organizácie práce poskytované v smernici (EÚ) 2019/1158, ako sú práca na kratší pracovný čas, pružný pracovný čas a telepráca, aby sa zabezpečilo rovnomerné rozdelenie opatrovateľských povinností, pričom účasť by sa mala s vekom dieťaťa postupne zvyšovať. Vzhľadom na význam tohto rozmeru je dôležité monitorovať časovú intenzitu účasti detí na VSRD spolu s účasťou na VSRD vo všeobecnosti.

- (15) Ďalej platí, že ženy s nízkou úrovňou odborných zručností, migrantky a ženy z nízkopříjmových domácností s deťmi a osamelé matky čelia viacerým prekážkam v odbornej príprave a hľadaní zamestnania a v (opätovnom) nástupe do zamestnania z dôvodu finančných aj nefinančných obmedzení účasti svojich detí na VSRD. Podpora vyššej účasti detí v zraniteľných situáciách a detí zo znevýhodneného prostredia na inkluzívnom VSRD by mala priaznivý vplyv aj na šance ich matiek na návrat do práce. Zároveň by to ženám pomohlo lepšie zosúladiť ich pracovný, rodinný a súkromný život.
- (16) Rodičia so zdravotným postihnutím a rodičia s deťmi so zdravotným postihnutím čelia osobitným prekážkam a výzvam, pokiaľ ide o prístup na trh práce. Uľahčenie účasti detí so zdravotným postihnutím na VSRD hlavného vzdelávacieho prúdu, pri ktorom sa prihliadne na druh a stupeň postihnutia, odborný posudok a na najlepšie záujmy dieťaťa, môže vo vhodných prípadoch pomôcť ich rodičom lepšie zosúladiť ich pracovný, rodinný a súkromný život.
- (17) Účasť na VSRD je pre deti prínosná viacerými spôsobmi. Z dôkazov vyplýva, že poskytovanie kvalitného VSRD zohráva mimoriadne dôležitú úlohu pri zlepšovaní kognitívneho, sociálneho a vzdelanostného vývoja detí od raného detstva. Podľa odporúčania Rady týkajúceho sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve môže byť účasť na VSRD účinným nástrojom na dosiahnutie spravodlivosti vo vzdelávaní detí v znevýhodnených situáciách, v akej sú napríklad deti so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, deti z domácností ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane domácností s osamelým rodičom, deti s migrantským pôvodom, deti utečencov, rómske deti a deti z iných minoritných skupín, deti žijúce vo vidieckych alebo odľahlých oblastiach s nedostatočnou infraštruktúrou starostlivosti a deti v alternatívnej starostlivosti.

- (18) V odporúčaní Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti, a v odporúčaní Rady o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov¹ sa zdôrazňuje, že rovnaký prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu VSRD má zásadný význam, pokiaľ ide o prerušenie prenosu sociálneho vylúčenia a zabezpečenie rovnakých príležitostí pre deti v znevýhodnených situáciách. V Európskej záruke pre deti sa odporúča, aby členské štáty do deviatich mesiacov od prijatia odporúčania predložili vnútroštátne plány jeho vykonávania. Miera účasti detí v znevýhodnených situáciách je však naďalej výrazne nižšia, a to najmä v prípade najmenších detí, čo môže mať neskôr za následok horšie študijné výsledky a vysokú mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky, a to najmä v prípade rómskych detí alebo detí s migrantským pôvodom, ako aj detí bez rodičovskej starostlivosti. Preto je dôležité odstrániť rozdiel medzi účasťou týchto detí na VSRD v ranom detstve a účasťou celkovej populácie detí. Pozornosť treba venovať aj zníženiu rozdielu v účasti osôb z najvyššieho a najnižšieho príjmového kvintilu. Účasť na VSRD je relevantná aj pre deti utekajúce pred vojnou na Ukrajine, ako aj pre ďalšie deti hľadajúce alebo požívajúce ochranu v Únii. Všetkým potenciálne zraniteľným deťom by sa mal zabezpečiť rovnaký prístup k inkluzívnym a nesegregovaným službám VSRD hlavného vzdelávacieho prúdu.

¹ Odporúčanie Rady z 12. marca 2021 o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov (Ú. v. EÚ C 93, 19.3.2021, s. 1).

- (19) Podobne majú aj deti so zdravotným postihnutím právo na účasť na VSRD hlavného vzdelávacieho prúdu, a to na rovnoprávnom základe ako ostatní. O polovicu detí so zdravotným postihnutím sa starajú iba ich rodičia. Preto je dôležité zabezpečiť, aby bolo VSRD prístupné, inkluzívne a skombinované s cieľenými opatreniami, ktorými sa prispieva k plneniu osobitných potrieb, a to aj opatreniami na riešenie prekážok a segregácie, zabezpečenie potrebných spôsobilostí zamestnancom alebo najímanie špecializovaných zamestnancov na riešenie individuálnych potrieb, v prípade potreby aj individualizovaných učebných plánov.
- (20) Osobitnú pozornosť je potrebné venovať odstráneniu rozdielov v účasti detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, ako aj detí so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v systémoch VSRD, v ktorých za rôzne časti VSRD zvlášť zodpovedajú vnútroštátne orgány správy v oblasti sociálnych vecí, zdravotníctva a vzdelávania.
- (21) Vysokokvalitné VSRD je nevyhnutné na to, aby bola účasť na VSRD pre deti prínosná. Hoci vymedziť a vyhodnotiť koncepciu kvality v prostredí VSRD je možné rôznymi spôsobmi, jej podstata spočíva v kvalite interakcie medzi dospelými a deťmi bez ohľadu na zavedený systém VSRD. Členské štáty by mali zabezpečovať poskytovanie vysokokvalitného VSRD s prihliadnutím na rôzne rozmery stanovené v odporúčaní týkajúcom sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, ako sú prístup k službám VSRD, kvalifikácia a pracovné podmienky zamestnancov, pedagogické učebné plány, monitorovanie a hodnotenie, ako aj riadenie a financovanie služieb VSRD. Mimoriadne dôležité sú prvky ako pomer zamestnancov a detí, kvalifikácia zamestnancov a ďalšie odborné vzdelávanie.

- (22) Kvalita poskytovania VSRD je dôležitým faktorom aj pri budovaní dôvery medzi rodičmi a inštitúciami poskytujúcimi vzdelávanie a starostlivosť, a preto aj dôležitým faktorom na uľahčenie zvýšenia účasti na VSRD.
- (23) Ďalším dôležitým rozmerom poskytovania VSRD je prístupnosť. Zahŕňa primeranú infraštruktúru a primerané prijímacie kapacity a otváracie hodiny, ako aj prispôsobenie sa osobitným potrebám rodičov a pomoc pri prekonávaní zložitých administratívnych postupov. Podpora pri zvládaní administratívnych postupov by sa mala poskytovať v rôznych formách vrátane jazykovej a digitálnej podpory, a to najmä skupinám osôb v zraniteľnej situácii alebo zo znevýhodneného prostredia, ktoré napríklad nevedia používať digitálne nástroje alebo k nim nemajú prístup. Zahŕňa aj prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím vrátane detí, rodičov a pracovníkov v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím a s požiadavkami na prístupnosť stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882¹.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882 zo 17. apríla 2019 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb (Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 70).

- (24) Ďalej prístupnosť zahŕňa zjednodušenie postupov a profesionalizáciu zamestnancov a špecialistov v záujme poskytovania primeranej podpory deťom so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a iným zraniteľným skupinám v nesegregovaných zariadeniach hlavného vzdelávacieho prúdu. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa odstránili prekážky vo využívaní služieb VSRD a aby sa im predchádzalo, a to aj v prípade osôb so zdravotným postihnutím, a zaistiť, aby boli služby VSRD naozaj inkluzívne.
- (25) Pri riešení prístupnosti by sa malo prihliadať aj na územnú nerovnováhu. Prekážkami účasti môžu byť dlhé dochádzanie z veľkej vzdialenosti, chýbajúce alebo obmedzené dopravné spoje a dopravná preťaženosť, a to najmä pre deti so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Nedostatkom vyhovujúcich služieb VSRD na miestnej úrovni sú najviac znevýhodnené odľahlé a vidiecke oblasti. Takáto územná nerovnováha môže prehlbovať problémy s cenovou dostupnosťou. Preto je dôležité v plánoch mobility prihliadať aj na rôzne profily používateľov služieb VSRD a do zberu údajov na účely hodnotenia a monitorovania zahrnúť územné pokrytie.

- (26) V mnohých členských štátoch sú stále najväčšou prekážkou účasti vysoké náklady na VSRD. Z údajov Eurostatu vyplýva, že faktor nákladov zohráva v mnohých krajinách významnú úlohu v rozhodnutí nevyužívať formálne služby starostlivosti o deti, a to najmä v prípade domácností ohrozených chudobou. Podľa štatistík Únie o príjmoch a životných podmienkach za rok 2016 13 % rodičov nevyužíva starostlivosť o deti z dôvodu nákladov na ňu a 11 % má stredne veľké až veľké ťažkosti si ju finančne dovoliť. Tieto percentuálne údaje sú v prípade domácností ohrozených chudobou viac ako dvojnásobné, konkrétne predstavujú 28 % a 27 %. Z vedeckého výskumu vyplývajú značné hospodárske, sociálne, vzdelávacie a vývojové prínosy vysokokvalitného VSRD. Zabezpečenie cenovo dostupného VSRD je prínosom pre splnenie potrieb žien v oblasti zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností, ako aj pre uľahčovanie ich účasti na trhu práce, čo má aj pozitívny dlhodobý vplyv na vzdelávanie od raného detstva, keďže buduje základy celoživotného pozitívneho prístupu k vzdelávaniu, ktorý sa netýka len zúčastnených detí, ale rozširuje sa na celú spoločnosť. Členské štáty by preto mali zabezpečiť, aby boli náklady na VSRD primerané príjmu domácností a nepredstavovali prekážku vo využívaní VSRD. Okrem toho by mali členské štáty prihliadnuť aj na ďalšie náklady spojené s účasťou na VSRD, ako sú náklady na dopravu, oblečenie a zariadenie potrebné pri poskytovaní starostlivosti.

- (27) Jednou možnosťou, ako zabezpečiť primerané poskytovanie prístupného a cenovo dostupného vysokokvalitného VSRD, je zaviesť právny nárok na VSRD, na základe ktorého by subjekty verejného sektora zaručili miesto pre všetky deti, ktorých rodičia o to žiadajú, bez ohľadu na ich zamestnanie, sociálno-ekonomické postavenie alebo rodinný stav. Vo väčšine členských štátov už takýto právny nárok existuje, ale vek, od ktorého nárok vzniká, sa do veľkej miery líši. V ideálnom prípade by nemala nastať prestávka medzi primerane platenou alebo kompenzovanou materskou, otcovskou a rodičovskou dovolenkou a právnym nárokom na VSRD.
- (28) Očakáva sa, že zvýšenie dostupnosti vysokokvalitného, prístupného a cenovo dostupného VSRD pre rodiny a zlepšenie pracovných podmienok a miezd v sektore VSRD bude mať prínosy pre hospodárstvo. Zároveň možno optimalizovať fiškálnu udržateľnosť investovania do VSRD vyhodnotením vplyvu na verejné financie a pravidelným monitorovaním a neustálym zlepšovaním nákladovej efektívnosti, využívaním najlepších postupov vrátane efektívne navrhnutých mechanizmov financovania, ktoré sú v súlade s celkovou udržateľnosťou verejných financií.
- (29) Jednoduchý a rovnaký prístup k primeraným online a offline informáciám o VSRD bez akejkoľvek diskriminácie má kľúčový význam pre všetkých rodičov bez ohľadu na zloženie rodiny a rodinný stav vrátane registrovaných partnerstiev, ako sa uznáva vo vnútroštátnom práve. Ide o informácie o nároku na vhodné služby a o dostupnosti týchto služieb, možnostiach prístupu k nim a prípadne o oprávnenosti na finančnú podporu.

- (30) Nedostatočné informovanie o právach rodičov a detí v súvislosti s VSRD a o jeho význame pre dosiahnutie vzdelania v budúcnosti predstavuje ďalšiu prekážku využívania služieb, ktorá ovplyvňuje účasť žien na pracovnom trhu. Správne a dôkladné informovanie rodičov by malo viesť k dobre zváženým a podloženým rozhodnutiam o možnostiach starostlivosti.
- (31) Sektor VSRD trpí v mnohých krajinách nedostatkom zamestnancov. Ten možno riešiť prostredníctvom viacerých stratégií v oblastiach ako zlepšovanie pracovných podmienok, kariérne vyhliadky a odmeňovanie poskytovaním možností pravidelného zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností, vypracúvaním kreatívnych stratégií prijímania zamestnancov a snahou o zapojenie rôznych nedostatočne zastúpených skupín do pracovnej sily vo VSRD, ako napríklad mužov alebo osôb z rôznych kultúrnych prostredí, napr. migrantov a utečencov. K riešeniu nedostatku pracovnej sily môže prispieť jednoduchý a rýchly mechanizmus uznávania kvalifikácie. V odporúčaní Komisie (EÚ) 2022/554¹ sa napríklad rieši prístup osôb utekajúcich pred vojnou na Ukrajine k regulovaným povolaniam.

¹ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/554 z 5. apríla 2022 o uznávaní kvalifikácií osôb utekajúcich pred inváziou Ruska na Ukrajinu (Ú. v. EÚ L 107 I, 6.4.2022, s. 1).

- (32) Podpora spravodlivých pracovných podmienok pre zamestnancov v sektore VSRD by mala prispieť k prilákaniu nových pracovníkov a zároveň zabezpečiť, aby tí, ktorí pracujú v tomto sektore, boli ochotní vykonávať túto prácu až do dôchodku. Rovnako môže prispieť k riešeniu rodovej segregácie v sektore VSRD. V tejto súvislosti sa v politických usmerneniach Medzinárodnej organizácie práce k podpore dôstojnej práce pracovníkov v oblasti vzdelávania v ranom detstve¹ poskytujú usmernenia týkajúce sa možného vykonávania odporúčaní o profesijnom rozvoji a kariérnom raste, vhodnom odmeňovaní vrátane rovnakej odmeny za rovnakú prácu, udržateľnom zamestnaní a pracovných podmienkach, ako aj podpore sociálneho dialógu v tomto sektore.
- (33) Starostlivosť o deti sa nekončí dňom ich nástupu na prvý stupeň základnej školy. Účast' matiek na pracovnom trhu a ich pracovný čas môžu obmedzovať aj potreby starostlivosti o deti vo veku prvého stupňa základnej školy, ak vo vnútroštátnych školských systémoch neexistujú žiadne primerané, kvalitné a cenovo dostupné riešenia v oblasti starostlivosti po skončení vyučovania a počas prázdnin. Ak nie sú dostupné možnosti starostlivosti pre staršie deti, dostupnosť VSRD pre ich mladších súrodencov neumožní rodičom účasť na pracovnom trhu, čo môže mať zasa vplyv na využívanie VSRD v prípade mladších súrodencov. Členské štáty by preto mali zabezpečovať primeranú, kvalitnú a cenovo dostupnú mimoškolskú starostlivosť. Odporúča sa, aby opatrenia prijaté členskými štátmi v relevantných prípadoch zahŕňali ponuku dohľadu a podpory pri domácich úlohách pre všetky deti vrátane detí zo znevýhodneného prostredia.

¹ Medzinárodná organizácia práce, Zasadnutie odborníkov venované politickým usmerneniam týkajúcim sa podpory dôstojnej práce pracovníkov v oblasti vzdelávania v ranom detstve, k dispozícii na stránke: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm

- (34) Pre mnohých rodičov, najmä ženy, je naďalej značnou výzvou rovnováha medzi pracovným a súkromným životom. Náročnosť vyváženia pracovných a opatrovateľských povinností je hlavnou prekážkou, ktorá spôsobuje nedostatočné zastúpenie žien na pracovnom trhu. V tejto súvislosti majú na úlohy žien a mužov v oblasti starostlivosti často vplyv rodové stereotypy. Nerovnováha medzi ženami a mužmi pri poskytovaní starostlivosti zasa posilňuje rodové stereotypy, pokiaľ ide o povolania a úlohy mužov a žien.
- (35) Tento pretrvávajúci rodový rozdiel v oblasti starostlivosti by sa mal riešiť, a to najmä povzbudzovaním otcov, aby využívali otcovskú dovolenku, rodičovskú dovolenku a flexibilné formy organizácie práce, ak je to potrebné, a zároveň sa v partnerstve rovnomernejšie podieľali na opatrovateľských povinnostiach v rámci platenej aj neplatenej práce¹. Vykonávaním smernice (EÚ) 2019/1158 by sa malo posilniť právo pracovníkov s opatrovateľskými povinnosťami na otcovskú a rodičovskú dovolenku a právo žiadať o flexibilné formy organizácie práce. Ďalšie opatrenia by sa mali zameriavať na zvyšovanie informovanosti o týchto nových právach a na monitorovanie toho, či pracovníci dokážu tieto práva plne využívať bez toho, aby boli v práci znevýhodňovaní.
- (36) Okrem iných opatrení na zosúladenie pracovného, rodinného a súkromného života by sa podľa potreby mali podporovať flexibilné riešenia na využívanie VSRD. Napríklad pracovníci s opatrovateľskými povinnosťami by využívali prístup k doplnkovým službám starostlivosti o deti, ako je skoré otvorenie, poskytovanie jedál a neskoršie zatvorenie.

¹ Pozri závery Rady o riešení rozdielu v odmeňovaní žien a mužov: Ocenenie a rozdelenie platenej a neplatenej práce v oblasti starostlivosti, 13584/20.

- (37) V záujme lepšieho pochopenia potrieb a obmedzení starostlivosti by mali členské štáty zabezpečiť dostupnosť primeraných dostatočne podrobne rozdelených, spoľahlivých a porovnateľných údajov. Keďže smernica (EÚ) 2019/1158 neobsahuje osobitné ustanovenia o zbere údajov, tieto údaje by mali zahŕňať aj čerpanie otcovských a rodičovských dovolení, a to pri zohľadnení metodologickej príručky pre rámec ukazovateľov pre rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, ktorú vypracoval Výbor pre zamestnanosť (EMCO) a Výbor pre sociálnu ochranu (SPC) na pomoc pri riadnom monitorovaní a hodnotení uvedenej smernice.
- (38) Pokrok pri vykonávaní tohto odporúčania by sa mal pravidelne monitorovať v rámci európskeho semestra, výročnej správy Komisie o rodovej rovnosti v Únii a portálu na monitorovanie stratégie pre rodovú rovnosť. Na tento účel by mali členské štáty predovšetkým podporiť Komisiu pri možnom vypracovaní a výpočte ukazovateľa na meranie rodového rozdielu v oblasti starostlivosti, teda rozdielu v čase, ktorý na starostlivosť vynakladajú ženy a muži, rozdielu v odmeňovaní žien a mužov a vo vynakladaní času na platenú a neplatenú prácu, aby bolo možné lepšie pochopiť vzájomný vzťah medzi týmito prvkami a na základe toho vypracovať politiky rodovej rovnosti a sociálne politiky založené na dôkazoch. Členské štáty by okrem toho nemali poľavovať v úsilí o vypracovanie a uskutočnenie reforiem v sektore VSRD, pri ktorom by mali čo najlepšie využiť podporu Komisie, a to aj v rámci Nástroja technickej podpory, prostredníctvom výmeny osvedčených postupov a využívania vhodných procesov a metodík, a prostredníctvom zberu údajov, zapojenia zainteresovaných strán a účinnejšej a efektívnejšej medziinštitucionálnej koordinácie, ako aj plánovania, pridelovania a profesijného rozvoja ľudských zdrojov v sektore VSRD.

- (39) Pojem „vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve“ by sa mal chápať tak, ako sa vymedzuje v odporúčaní Rady týkajúcom sa vysokokvalitných systémov VSRD, a to tak, že odkazuje na akýkoľvek regulovaný mechanizmus, ktorým sa poskytuje vzdelávanie a starostlivosť pre deti od narodenia až do veku povinnej školskej dochádzky, a to bez ohľadu na prostredie, financovanie, otváracie hodiny alebo obsah programu, a ktorý zahŕňa zariadenia dennej starostlivosti o deti a dennú starostlivosť o deti rodinného typu, súkromné a verejne financované poskytovanie starostlivosti, ako aj poskytovanie predškolského a predprimárneho vzdelávania a starostlivosti.
- (40) S cieľom posúdiť vplyv tohto odporúčania by Komisia v spolupráci s členskými štátmi mala monitorovať jeho pokrok a pravidelne o ňom podávať správy Rade,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

CIEĽ A ROZSAH PÔSOBNOSTI

1. Cieľom tohto odporúčania je nabádať členské štáty, pri zohľadnení ich vnútroštátnej situácie, aby zvyšovali účasť na prístupnom, cenovo dostupnom a vysokokvalitnom vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) v záujme uľahčenia účasti žien na pracovnom trhu a nabádania na ňu, ako aj zlepšenia sociálneho a kognitívneho vývoja detí a ich úspechu vo vzdelávaní, najmä detí v zraniteľných situáciách alebo detí zo znevýhodneného prostredia.
2. Toto odporúčanie sa týka VSRD pre všetky deti.

CIELE VZDELÁVANIA A STAROSTLIVOSTI V RANOM DETSTVE

3. a) Odporúča sa, aby členské štáty poskytovali vysokokvalitné služby VSRD v súlade s vnútroštátnymi právomocami, úrovňami čerpania rodičovskej dovolenky a modelmi poskytovania VSRD a zabezpečili, aby sa podľa údajov EU SILC do roku 2030 na VSRD zúčastňovalo aspoň 45 % detí mladších ako tri roky.

Bez ohľadu na prvý pododsek sa odporúča, aby členské štáty, ktoré ešte nedosiahli cieľ 33 % miery účasti na VSRD stanovený v roku 2002 pre túto vekovú skupinu, zvýšili do roku 2030 účasť aspoň o konkrétny percentuálny podiel vo vzťahu k svojej súčasnej miere účasti, ako sa uvádza v bodoch i) a ii) tohto bodu. Súčasná miera účasti sa počíta ako priemerná miera účasti detí mladších ako tri roky na VSRD dosiahnutá podľa údajov EU-SILC v rokoch 2017 – 2021. Odporúča sa, aby členské štáty zvýšili účasť na VSRD vo vzťahu k svojej súčasnej miere účasti a to takto:

- i) aspoň o 90 % v prípade členských štátov, ktorých miera účasti je nižšia ako 20 %, alebo
 - ii) aspoň o 45 % alebo aspoň do dosiahnutia miery účasti 45 % v prípade členských štátov, ktorých miera účasti je medzi 20 % a 33 %.
- b) Odporúča sa, aby členské štáty poskytovali vysokokvalitné služby VSRD pre deti staršie ako tri roky, aby sa do roku 2030 dosiahol cieľ schválený v uznesení Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)¹, podľa ktorého by sa na VSRD malo zúčastňovať aspoň 96 % detí vo veku od troch rokov do veku začatia povinnej školskej dochádzky.

¹ Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.

UKAZOVATEĽ INTENZITY ÚČASTI

4. Odporúča sa, aby členské štáty podporovali takú úroveň dostupnosti služieb VSRD, ktorá je v súlade s blahom a rozvojom dieťaťa a umožňuje zmysluplnú účasť rodičov, najmä matiek, na trhu práce a zároveň umožňuje, aby sa rodičia rozhodli o využívaní služieb VSRD rodovo rovnocenným spôsobom.
5. Odporúča sa, aby členské štáty prijali opatrenia na sprístupnenie služieb VSRD tak, aby sa deti mohli zúčastniť aspoň na 25 hodinách týždenne.
6. Odporúča sa, aby členské štáty podľa potreby podporovali dostupnosť služieb VSRD alebo doplnkových služieb pred pravidelným pracovným časom služieb VSRD a po ňom, aby sa umožnil čas na cestu a aby bola starostlivosť o deti v plnej miere kompatibilná s pohodou dieťaťa a pracovným časom rodičov a s ich potrebou zosúladiť pracovný, rodinný a súkromný život.

ZAČLENENIE DETÍ ZO ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA, DETÍ SO ZDRAVOTNÝM
POSTIHNUTÍM, OSOBITNÝMI POTREBAMI ALEBO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-
VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

7. Odporúča sa, aby členské štáty:

- a) mali zavedené cielené opatrenia, ktorými sa umožňuje a zvyšuje účasť na VSRD v prípade detí zo znevýhodneného prostredia vrátane detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením alebo detí s migrantským pôvodom a detí s nedostatočnou znalosťou vyučovacieho jazyka, ako aj detí so zdravotným postihnutím alebo s osobitnými potrebami alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami;
- b) prijali potrebné kroky na vyriešenie otázky rozdielu v účasti na VSRD v prípade detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v porovnaní s celkovou populáciou detí;
- c) sa v prípade potreby usilovali zvýšiť účasť detí so zdravotným postihnutím, detí s osobitnými potrebami alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na VSRD hlavného vzdelávacieho prúdu; a
- d) podporovali programy odbornej prípravy pre zamestnancov VSRD určené na ich podporu pri poskytovaní vysokokvalitného VSRD deťom zo znevýhodneného prostredia vrátane detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, ako aj detí so zdravotným postihnutím, s osobitnými potrebami alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

8. Odporúča sa, aby členské štáty zabezpečili:

- a) aby boli služby VSRD pre všetky deti vysokokvalitné s cieľom prispieť k zdravému fyzickému, sociálnemu, emocionálnemu, kognitívnemu a vzdelávaciemu rozvoju dieťaťa a jeho pohode a zvýšiť dôveru rodičov v tieto služby; a aby
- b) vnútroštátne alebo regionálne rámce kvality, na ktorých prípravu sa členské štáty nabádajú v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, zahŕňali poskytovanie služieb pre deti oboch vekových skupín uvedených v tomto odporúčaní; rámce kvality by mali zabezpečovať predovšetkým:
 - primeraný pomer zamestnancov k počtu detí a veľkosť skupín pri zohľadnení veku detí a akýchkoľvek ich prípadných potrieb súvisiacich so zdravotným postihnutím alebo špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä v prípade delených systémov VSRD, aby sa zabránilo rozdielom, pokiaľ ide o starostlivosť,
 - podporu profesionalizácie všetkých zamestnancov v sektore VSRD, a to aj zvyšovaním požadovanej úrovne počiatočného vzdelania a zabezpečovaním kontinuálneho profesijného rozvoja vrátane poznatkov o právach detí, a to prostredníctvom primeraných možností celoživotného vzdelávania a
 - bezpečné, podporujúce a starostlivé prostredie, kvalitné učebné plány a príležitosti na vzdelávanie prispôbené osobitným potrebám každej kategórie detí a každej vekovej skupiny a sociálny, kultúrny a fyzický priestor, ktorý ponúka širokú škálu možností, ktoré deťom umožňujú rozvíjať ich potenciál.

ÚZEMNÉ POKRYTIE

9. Odporúča sa, aby členské štáty riešili problémy, ktorým čelia deti a ich rodiny v oblasti prístupu k vhodnému zariadeniu vzdelávania a starostlivosti, dostatočným územným pokrytím poskytovania služieb VSRD. Na tento účel sa odporúča, aby členské štáty najmä:
- a) zabezpečili primerané poskytovanie VSRD v mestských a vo vidieckych oblastiach, v bohatších aj znevýhodnených štvrtiach, regiónoch a najvzdialenejších regiónoch, a to pri zohľadnení vnútroštátnych štruktúr, ako aj osobitných charakteristík oblastí vrátane hustoty populácie detí a rozdelenia detí podľa veku, a to spôsobom, ktorý je plne v súlade so zásadou odstraňovania segregácie a zásadou nediskriminácie a v úzkej spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi; a
 - b) pri organizovaní VSRD alebo vypracovaní postupu umiestňovania služieb VSRD podľa potreby zohľadňovali potrebu primeraných časov dochádzania, a to aj v prípade rodičov využívajúcich aktívnu mobilitu a verejnú dopravu.

CENOVÁ DOSTUPNOST'

10. V prípade detí, na ktoré sa nevzťahuje odporúčanie Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti, a ktorým by sa malo poskytovať bezplatné vzdelávanie a cenovo dostupný a účinný prístup k vysokokvalitným službám VSRD, ako sa vymedzuje v uvedenom odporúčaní, sa odporúča, aby členské štáty zabezpečili, aby boli čisté náklady na VSRD rozumne primerané ostatným výdavkom a disponibilnému príjmu domácnosti, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať nízkopríjmovým domácnostiam vrátane nízkopríjmových domácností s osamelým rodičom. Členské štáty sa predovšetkým vyzývajú, aby:
- a) obmedzili vlastné výdavky rodičov a
 - b) v prípade potreby zaviedli progresívne poplatky primerané príjmu rodiny alebo maximálne poplatky za VSRD.

PRÍSTUPNOST'

11. Odporúča sa, aby členské štáty neustále nediskriminačným spôsobom odstraňovali prekážky rovnakého prístupu k VSRD pre všetky deti. V tejto súvislosti je potrebné osobitnú pozornosť venovať:
- a) ponúkaniu riešení rodičom s atypickým pracovným časom, aby mohli lepšie zosúladiť pracovný, rodinný a súkromný život a zároveň zabezpečiť pohodu dieťaťa;

- b) riešeniu osobitných potrieb osamelých rodičov, ktorých väčšinu tvoria ženy;
- c) zlepšeniu prístupu k VSRD bez ohľadu na postavenie rodičov na trhu práce, a to spôsobom, ktorý je v súlade s poskytovaním pracovných stimulov;
- d) zabezpečeniu prístupnosti budov, infraštruktúry, komunitných podporných služieb a dopravy, ako aj učebných materiálov a digitálnych nástrojov pre rodičov a deti so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami;
- e) poskytovaní účinnej podpory v oblasti vzdelávania a starostlivosti a vhodných informácií a komunikácie deťom a rodičom so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ako aj deťom a rodičom v zraniteľných situáciách a riešeniu jazykových a kultúrnych prekážok vrátane prekážok, ktorým čelia deti s migrantským pôvodom, s cieľom umožniť účasť detí na VSRD, ktoré sa ponúkajú v zariadeniach hlavného vzdelávacieho prúdu, ktoré sú inkluzívne a nesegregované;
- f) iniciatívne poskytovaniu podpory a jasných informácií o výhodách účasti na VSRD a o existujúcich príležitostiach, pravidlách oprávnenosti a administratívnych postupoch pre prístup k službám VSRD všetkým rodičom, a to na nediskriminačnom základe bez ohľadu na zloženie rodiny a rodinný stav; a
- g) poskytovaní administratívnej podpory účasti s osobitným dôrazom na rodičov v zraniteľných situáciách alebo zo znevýhodneného prostredia.

12. Odporúča sa, aby členské štáty zvážili zavedenie právneho nároku na VSRD. Odporúča sa, aby členské štáty pri určovaní veku, od ktorého vzniká uvedený právny nárok prihliadali na dostupnosť a dĺžku primerane platenej alebo kompenzovanej materskej, otcovskej alebo rodičovskej dovolenky, aby sa zabránilo prestávke medzi koncom takejto dovolenky a začatím VSRD.

DOPLNKOVÉ SLUŽBY A MIMOŠKOLSKÁ STAROSTLIVOSŤ

13. Odporúča sa, aby členské štáty okrem poskytovania služieb VSRD zabezpečili komplexný prístup k starostlivosti o deti pri zohľadnení potrieb detí rôzneho veku v oblasti starostlivosti vrátane veku prvého stupňa základnej školy, a to zaistením cenovo dostupnej, prístupnej a vysokokvalitnej mimoškolskej starostlivosti o všetky deti na prvom stupni základných škôl (starostlivosť po skončení vyučovania a počas prázdnin) vrátane detí so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na základe vnútroštátnej organizácie školskej dochádzky a prázdnin. Odporúča sa, aby členské štáty v prípade potreby do týchto služieb zahrnuli podporu pri domácich úlohách pre všetky deti, a to najmä deti zo znevýhodneného prostredia alebo deti v zraniteľných situáciách.

INFORMOVANOSŤ O PRÁVACH

14. Odporúča sa, aby členské štáty podporovali povedomie rodičov o ich právach a v prípade potreby aj o nároku na umiestnenie do systému VSRD, keďže rôzne tradície a prostredia môžu mať vplyv na vedomosti o systéme VSRD, jeho vnímanie a dôveru v systém VSRD.

15. Členské štáty sa nabádajú na to, aby rodičov iniciatívne informovali o možnostiach, prínosoch a nákladoch využívania VSRD, a ak je zavedená, aj o dostupnej finančnej podpore. Mali by sa zväžiť:
- a) potreby rodičov v oblasti informovania o VSRD vzhľadom na rozmanitosť ich zručností, schopností, sociálno-ekonomického zázemia, prípadne zdravotného postihnutia a
 - b) zjednodušenie online aj offline prístupu k informáciám pri zohľadnení rôznych jazykových potrieb a dostupnosti digitálnych nástrojov.
16. Odporúča sa, aby členské štáty zaviedli účinný, nestranný a prístupný postup podávania sťažností na oznamovanie problémov alebo incidentov príslušným orgánom.

PRACOVNÉ PODMIENKY A ZRUČNOSTI ZAMESTNANCOV

17. Odporúča sa, aby členské štáty podporovali kvalitné zamestnanie a spravodlivé pracovné podmienky pre zamestnancov VSRD, a to najmä presadzovaním sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania a podporou rozvoja atraktívnych miezd, primeraných pracovných podmienok, vysokých noriem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a rovnosti a nediskriminácie v tomto sektore pri súčasnom rešpektovaní autonómie sociálnych partnerov.

18. Odporúča sa, aby členské štáty riešili potreby v oblasti zručností a nedostatkov pracovníkov v sektore VSRD, a to najmä:
- a) zlepšením počiatočného a ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy, aby mali súčasní aj budúci pracovníci v sektore VSRD potrebné zručnosti a spôsobilosti;
 - b) vytváraním kariérnych dráh v sektore VSRD, a to aj prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností, získavania nových zručností a informačných a poradenských služieb;
 - c) ponúkaním atraktívneho postavenia v zamestnaní a kariérnych vyhliadok pracovníkom v sektore VSRD;
 - d) realizovaním opatrení na riešenie rodových stereotypov a rodovej segregácie a zatraktívnením profesie a
 - e) prípadne rozvíjaním profesijných sietí pre osoby zamestnané v sektore VSRD.

RIEŠENIE ROZDIELU V ODMEŇOVANÍ ŽIEN A MUŽOV

19. Odporúča sa, aby členské štáty podporovali rovnocenné rozdelenie starostlivosti o deti medzi rodičmi týmito spôsobmi:
- a) bojom proti rodovým stereotypom a podporou vyváženej účasti oboch rodičov na opatrovateľských povinnostiach za rovnakých podmienok, a to aj prostredníctvom komunikačných kampaní a
 - b) propagovaním a podporovaním dostupnosti a rodovo rovnocenného využívania organizácie práce ústretovej voči rodine, ako aj čerpania rodičovskej dovolenky oboma rodičmi, najmä mužmi, v priebehu celého ich života.

RIADENIE A ZBER ÚDAJOV

20. Odporúča sa, aby členské štáty zabezpečili zdravé a účinné riadenie politiky v sektore VSRD, a to najmä:
- a) zabezpečením úzkej spolupráce medzi rôznymi inštitúciami na tvorbu politík a službami VSRD a podporou spolupráce s inými inštitúciami na tvorbu politík a službami zodpovednými za vývoj a vzdelávanie v ranom detstve a

- b) mobilizáciou a nákladovo efektívnym využívaním primeraného a udržateľného financovania VSRD, a to aj využívaním finančných prostriedkov a nástrojov Únie a presadzovaním politik podporujúcich udržateľné financovanie služieb VSRD, ktoré sú v súlade s celkovou udržateľnosťou verejných financií.

21. Odporúča sa, aby členské štáty v relevantných prípadoch vypracovali alebo zlepšili zber údajov o:

- a) účasti detí na VSRD na pravidelnej báze a s primeranou veľkosťou vzorky v prípade, že sa využívajú prieskumy, ktorá je rozčlenená podľa veku a podľa možnosti aj podľa pohlavia a obsahuje údaje o deťoch v zraniteľných situáciách alebo deťoch zo znevýhodneného prostredia;
- b) rozdieloch v čase, ktorý na platenú a neplatenú prácu vynakladajú ženy a muži s opatrovateľskými povinnosťami, ideálne na základe prieskumov využívania času vychádzajúcich zo štandardného súboru harmonizovaných európskych prieskumov využívania času;

- c) čerpaní rodičovských dovolení rozčlenených podľa pohlavia, vychádzajúcich z administratívnych údajov harmonizovaných na úrovni Únie a podporených rámcom ukazovateľov pre rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom vypracovaným spoločnou podskupinou Výboru pre zamestnanosť (EMCO) a Výboru pre sociálnu ochranu (SPC);
- d) pracovných podmienkach zamestnancov v sektore VSRD, ktoré sa týkajú najmä aspektov uvedených v odporúčaní 17 a 18; a
- e) nedostatkoch VSRD, prístupnosti, cenovej dostupnosti a kvalite VSRD na pravidelnom základe a o územnom rozložení VSRD, najmä s cieľom posúdiť územné rozdiely, a to aj v odľahlých a vidieckych oblastiach.

22. Odporúča sa, aby členské štáty zintenzívnili úsilie s cieľom zabezpečiť porovnateľnosť údajov na úrovni Únie a dostatočnú mieru podrobnosti.

VYKONÁVANIE, MONITOROVANIE A HODNOTENIE

23. Odporúča sa, aby členské štáty informovali Komisiu o súbore opatrení, ktoré prijali alebo plánujú prijať na vykonanie tohto odporúčania, do 18 mesiacov od jeho prijatia a v relevantných prípadoch vychádzali z existujúcich národných stratégií alebo plánov. V prípade potreby sa môže uviesť odkaz na správy predložené v rámci existujúcich mechanizmov podávania správ, ako je otvorená metóda koordinácie, európsky semester a iné relevantné mechanizmy Únie v oblasti programovania a podávania správ.

TÝMTO VÍTA ZÁMER KOMISIE:

24. a) v spolupráci s členskými štátmi zlepšiť pravidelné poskytovanie údajov tým, že sa na webovom sídle Eurostatu, ako aj na portáli na monitorovanie stratégie pre rodovú rovnosť sprístupní:
- i) ďalšie rozdelenie podľa veku a prípadne podľa kvintilu príjmu domácností, účasti detí na VSRD, ako aj časovej intenzity účasti a miery účasti detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením;
 - ii) intervaly spoľahlivosti hlavného ukazovateľa EU-SILC „Deti vo formálnej starostlivosti o deti alebo vo vzdelávaní“, ako aj ďalších relevantných ukazovateľov spolu s mierami účasti s cieľom zabezpečiť porovnateľnosť medzi rokmi a krajinami; a
 - iii) komplexnejšie vysvetľujúce informácie o zozbieraných údajoch, najmä pokiaľ ide o programy VSRD, na ktoré sa vzťahuje vymedzenie ukazovateľov;
- b) mobilizovať finančné prostriedky Únie na podporu vnútroštátnych reforiem a investícií do VSRD;
- c) preskúmať možnosť vypracovania ďalších ukazovateľov v spolupráci s výbormi EMCO a SPC a v úzkej spolupráci s výborom pre vzdelávanie a so stálou skupinou pre ukazovatele a referenčné hodnoty a usilovať sa o uľahčenie výmeny osvedčených postupov a vzájomné učenie medzi členskými štátmi, ako aj o činnosti zamerané na budovanie technických kapacít a naďalej podporovať členské štáty v ich úsilí o navrhovanie a vykonávanie reforiem v oblasti VSRD najmä prostredníctvom strategického rámca pre spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave a Nástroja technickej podpory;

- d) nabádať agentúry Únie, ako napríklad Európsky inštitút pre rodovú rovnosť a Eurofound, aby pravidelne zbierali údaje, vyvíjali ukazovatele a vykonávali analýzy rodového rozdielu v oblasti starostlivosti, rozdielu v odmeňovaní žien a mužov a vynakladania času na platenú a neplatenú prácu, individuálnych a spoločenských aktivít žien a mužov s opatrovateľskými povinnosťami a foriem organizácie práce počas ich pracovného života;
- e) monitorovať vykonávanie tohto odporúčania v kontexte výročnej správy o rodovej rovnosti v Únii a existujúcich opatrení európskeho semestra s podporou výborov EMCO a SPC a – v prípade detí starších ako tri roky – Monitoru vzdelávania a odbornej prípravy.

25. Do piatich rokov podať Rade správu o pokroku dosiahnutom v súvislosti s týmto odporúčaním.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedička
